

ایران

صاحب امتیاز: خبرگزاری جمهوری اسلامی مدیر مسئول: محمدرحمن روزبه‌طالب جانشین مدیر مسئول و سردبیر: کمیل نغی‌پور

آذان ظهر ۱۲/۱۴ | آذان مغرب ۱۷/۳۵ | نیمه شب شرعی ۲۳/۳۰ | آذان صبح فردا ۵/۴۵ | طلوع آفتاب فردا ۷/۱۳

سخن روز

امام‌رضا(ع): برترین دارایی آن است که آبرو با آن حفظ شود.

العدد القویة، ص۱۹۲، ج۱۷

نگاره حمید موفقی

فضای مجازی

درگذشت بازیگر «کهنه‌سوار»، خاطره بازیگری که با دستفرواش مترو اشتباه گرفته شد، اجرای اپرای برقی در دمای منفی ۱۷ درجه، رایگان شدن «روز صفر» و… برخی اخبار پربازدید شبکه‌های مجازی و رسانه‌های رسمی است که برش‌هایی از آن را در ادامه می‌خوانید.

یادروز

سیدمحمدحسین پناهی بازیگر پیشکسوت سینما و تلویزیون ایران دارفانی را وداع گفت. محمدحسین پناهی در سال ۱۳۷۷ دوره پر تلاشی را در عرصه سینما و تلویزیون گذراند و در سریال «کهنه‌سوار» به کارگردانی اکبر خواجویی بازی کرد. وی در کنار بازیگرانی همانند محمدعلی کشاورز، حمیده خیرآبادی، محمود پاک‌نیت و حسین ابراهیمی به بازی پرداخت. او در «سوخته‌دان» نیز به ایفای نقش پرداخته و سال ۱۳۷۹ در فیلم «زیر نور ماه» نیز بازی کرده است.

خاطره روز

فریده دریاچ از بازیگران باسابقه سینما و تلویزیون در گفت‌وگویی با انتقاد از رفتار برخی بازیگران با مردم گفته که بعضی از بازیگران اجازه نمی‌دهند کسی به آنها نزدیک شود! او در ادامه خاطره‌ای جالب از مواجهه خود با مخاطبان تعریف کرده است. این بازیگر به مهر گفته: «من در رادیو هم مشغول هستم و روزی داشتم با عجله به رادیو می‌رفتم. از آنجایی که باید تا میدان ارک می‌رفتم و معمولاً آنجا جای پارک نیست، من ترجیح می‌دهم با مترو به آنجا بروم. آن روز وقتی سوار مترو شدم، دیدم جای نشستن نیست و میله را نگه داشتم و ایستادم. خانم مسنی داخل شد و خیلی گرم شروع به احوالپرسی کرد. احساس کردم من را شناخته است و به ایجاز احساسات او پاسخ دادم اما او گفت «هنوز هم در مترو چیزی می‌فروشی؟!» (می‌خندد) همین‌طور مانندم که چه جوابی به او بدهم. یکی از خانم‌هایی که روی صندلی نشسته بود من را شناخت و به آن زن مسن گفت، ایشان خانم دریاچ از بازیگران هستند. برایم جالب بود که او اسام من را هم می‌دانست. اما آن زن مسن از آن افرادی بود که حاضر به عقب‌نشینی از موضوع‌اش نبود و اصرار داشت که من زمانی در مترو دستفروشی می‌کرده‌ام!»

چالش روز

فلوریان تایتشت‌مایستر، بازیگری که در فیلم «کورساز» در نقش امپراتور فرانتس جوزف بازی کرده و فیلم هم نامزد تریتش در رقابت اسکار است، با کشف هزارها تصویر نامناسب از کودکان نزد او، محاکمه می‌شود. سخنگوی دادگاه تأیید کرد که بیش از ۵۰ هزار تصویر دیجیتال حاوی تصاویر نامناسب از خردسالان در کامپیوتر وی پیدا کرده‌اند. محاکمه وی قرار است ۸ فوریه آغاز شود و وی با ۲ سال زندان روبه‌رو ست. این بازیگر قصد دارد به جرم خود اعتراف کند و مسئولیت آن را بپذیرد. آن طور که مهر گزارش داده، فیلم «کورساز» ساخته ماری کروتسر روایتی تخیلی از زندگی یک سال امپراتریس الیزابت تریتش در سال ۱۸۷۷ است.

اتفاق روز

بشر قرن‌ها مجذوب سفر به قطب جنوب بوده و تلاش کرده به این ایده جامه عمل بپوشاند و به سفری «خشن» و دشوار تن دهد. در این میان هنرمندان تلاش‌شان این بوده تا این منطقه از کره زمین را تخیل و تجسم کنند. آن‌طور که ایلتا خبر داده اپری اپنجدیلسی سیدنی میزبان ارکستری بوده که به اجرای اپرا در فضایی شبیه‌سازی شده پرداخته است. این ارکستر علاوه بر برخی سازها با ادواتی اجرا می‌شود که صدای شکستن یخ‌ها و یخچال‌های عظیم قطب جنوب را تداعی می‌کنند.

پیشنهادروز

اکران آنلاین فیلم سینمایی «روز صفر» ساخته سعید ملکان بعد از گذشت شش ماه به پایان رسید و به‌صورت عادی در شبکه نمایش خانگی منتشر شد. داستان این فیلم که امیر جدیدی و ساعد سهیلی بازیگران نقش اول آن هستند در مورد نحوه و چگونگی دستگیری عبدالمالک ریگی توسط وزارت اطلاعات ایران است. این فیلم به همراه فیلم «شنای پرانه» با دریافت ۵ سیمرغ بلورین از سی و هشتمین دوره جشنواره فیلم فجر، رکورددار دریافت بیشترین جایزه در این جشنواره شد.

پنج‌ره‌ای روبه دیوار

رضا آشفته

فیلم «فرزند صبح» را متعلق به خودم می‌دانم

بهروز آفتمی: برای ساخت فیلم درباره حضرت امام سه بار به من پیشنهاد شد که دو بار اول را رد کردم. اولین بار در سال ۷۳با ۷۴این پیشنهاد در عروج فیلم شد و متوجه شدم درباره دوره حکومتش سریال می‌خوانند که ساخت آن را قبول نکردم و گفتم که هیچ بازیگری حاضر نمی‌شود در نقش امام بازی کند. برای باردوم پیشنهاد شد که ۶۳ سالگی امام را بسازیم که ماجرای ۱۵ خرداد و به مرجعیت رسیدن او را به تصویر می‌کشید و مدتی تحقیق کردم و دیدم این هم نمی‌شود. درنهایت پیشنهاد کردم که کودکی امام و زمانی که پدرشان ترور شد و خانه‌امام به‌عنوان یک دنیایی که در آن کودکی زندگی می‌کند و سال‌های اولیه از دست رفتن خانه و اینکه حکومت بخشی از خانه را اشغال می‌کند به تصویر بکشیم و البته گریزهایی به دستگیری و ساعت‌های آخر زندگی ایشان داشته باشیم و امروز این فیلم را تماشا می‌کنیم. الان خیلی خوشحالم‌ که بعد از ۲۲ سال این ایده مطرح شد و این فیلم دیده می‌شود، این فیلم را متعلق به خودم می‌دانم. فیلمنامه آن از خودم است. این در حالی است که من خیلی کم داستان از خودم نوشته‌ام و این از معدود فیلم‌هایی است که خودم سناریوی آن را نوشتم و کارگردانی کردم.

بخشی از صحبت‌های این کارگردان در آیین اکران و رونمایی فیلم فرزند صبح

حیدر محمدحسین پناهی

رودرویی هنرو تجارت در تئاتر

رهاورد توجه به شکل و ساختار در تئاتر همیشه به نفع گروه سازنده خواهد بود و با آنکه همیشه شکل محتوا باید با یکدیگر هم‌تراز باشند اما گاهی شکل بر محتوا، در ساختار تئاتر تجاری و حتی فرم‌گرایانه غالب می‌شود که نتایجی از جمله فریب مخاطب را به دنبال خواهد داشت. آن هم در شرایطی که تئاتر یک هنر است، هنری که تأثیرگذاری‌اش را در همگونی شکل و محتوا می‌بینیم. هرچند که گاه جریان‌های هنری و از سویی فعل و انفعالات اجتماعی، یکی شدن شکل و محتوا را به سود یک جریان یا یک پیامد اجتماعی و فرهنگی بر هم

می‌زنند ولی به گونه‌ای دیگر می‌کوشند در شرایطی از پیش تعیین شده همه چیز را طوری جلوه دهند که در نهایت رضایت مخاطب جلب شود و در این بازی دادن، گاهی جنبه‌های تجاری کار نیز به دنبال گول زدن مخاطب و درواقع جلب‌توجهش برخواهد آمد. در چنین اوضاعی برخی هنرمندان به دنبال تولید کاری تجاری برمی‌آیند که در پی آن، محتوا از بین رفته یا محو و کم‌رنگ می‌شود.

تئاتر تجاری با هر شکل و ساختاری که ارائه شود، از محتوا چشم‌پوشی می‌کند و به گفته منتقدان آن را دور می‌زند، چون اصلا دنبال این نیست که مخاطبی را ارائه کند! بگذارد مثالی بزنم، خیاط یا صاحب یک تولیدی را تصور کنید که کافی است در یک طرح، آن هم با سر و شکلی جذاب دست به تولید انبوه لباسی با یک پارچه ارزان بزند، در چنین شرایطی نتیجه فروش با پارچه ارزان‌تر، نسبت به پارچه گران‌تر بیشتر است. اگر پارچه از الیاف مصنوعی باشد و نه کتان و پنبه در این صورت پارچه ارزان، نمادی از محتوا یا کیفیت پایین‌تر است که چون با طرحی شیک و لوکس ارائه شده و از طرفی ارزان‌تر هم تمام شده، با فروش بیشتری نیز همراه می‌شود. با این حال در گذر زمان، لباس‌های دوخته شده در این طرح چند ماهه از بین می‌رود چراکه پارچه آنها کیفیتی نداشته! مسأله‌ای که درباره

سیزده، تولدی دوباره…

محسن چاوشی از زمره متفاوت‌های موسیقی مردم‌وار است که شامل عده‌ای از خوانندگان و آهنگسازان قبل از انقلاب هم می‌شد و بعد از انقلاب نیز چنین شاکله‌ای را داراست. نحوه پردازش ملودی‌ها و چینش منحصر اصوات و نیز خوانندگی ویژه، از سر فهم درست آنگونه که واژگان و مقصود نظر شاعر و ترانه‌سرا را بدرستی از معز به زبان جاری و سپس به جریان می‌اندازد.

تولایتبه (پستی و بلندی منظم و نامنظم دریک گام موسیقایی) موسیقی در هر قطعه و خوانندگی محسن چاوشی در مجموعه «من خود آن سیزدهم» حکایت از درک و آگاهی منحصر از نوع و گونه موسیقی است

که می‌خواهد به اجرا بگذارد. اجرائی از سر تعهد به مفاهیم و نوآوری در فن موسیقا، در کنار بهره‌گیری از تکنولوژی و ابزارآلات صداساز در عین وفاداری به صدادهی ریشه‌داربخشی از فرهنگ شبک زندگی خانواده ایرانی برای رسیدن به هوایی تازه دراین عرصه با آلبوم «من خود آن سیزدهم»، در اصل پیرو پروژه «سه محسن» از سوی مرکز موسیقی حوزه هنری در سال ۱۳۸۶ بود. این مرکز دردهه ۸۰ جریان‌سازی موسیقی کشور را در گونه‌های مختلف موسیقایی برعهده داشت تا جایی که واژه‌مصطلح غلط «ریززمینی» را مفهومی‌سازی کرد تا میمیزی سنتی دیگر مراکز را به چالش و اصلاح بکشد که سال‌هاست تبعات خویش را شاهدیم.

آلبوم «من خود آن سیزدهم» دومین آلبوم از تولیدات این مرکز محسوب می‌شد و با هوشمندی چاوشی تبدیل به نمونه‌ای الگوساز در ترکیب‌بندی تکنیک موسیقی فرنگی وایرانی شد و می‌رفت که سومین چالش را رونمایی کند. متأسفانه با بی‌سیلغی و کج‌اندیشی برخی از مدیران آن سال‌ها پس از تولید نهایی «آلبوم سیزده» به پخش نرسید تا پنج سال بعد!.. این مجموعه شامل ۹ شیار است: «غلط کردم» با تنظیم امیر جمال‌فرد و شعر وحشی بافقی. «کو به کو» با شعر مولانا و تنظیم شهاب اکبری، «رمیدیم» تنظیمی از کوشان حداد و شعر وحشی بافقی، «نگار» با شعر باباطاهر و تنظیم شهاب اکبری، «ستمگر» تنظیم کوشان حداد و شعر شهریار. «شیرمراد» با تنظیم محسن چاوشی و شعر مولانا، «من خود آن سیزدهم» تنظیم شهاب اکبری و شعر شهریار، «قراضه چین» شعر مولانا و تنظیم محسن چاوشی، «بهرام گور» شعر خیام نیشابوری و تنظیم شهاب اکبری. در برخی از شیارها آواخوانی و خوانندگی حجت اشرف‌زاده و محمد جاسمی بودن هم مبرأ باشند.

به گمانم در این بین یکی از بهترین راه‌ها می‌تواند استفاده از خود فضای مجازی باشد، اینکه با کمک قالب‌های اینترنتی دست به پخش محصولات فرهنگی و هنری هدمفندم بزنند، فیلم‌ها و سریال‌ها و تئاترهایی که هم برای مخاطبان جذاب باشند و هم بر ذهن آنان هم اثر بگذارند. تئاتر، هنر انتقال مفاهیم و اندوخته‌ها و تجربه هاست، فیلم همسنگی نیز قدرت اثرگذاری زیادی در جذب مخاطبان دارد. بنابراین دست‌اندرکاران فعال در این حوزه می‌توانند با تشکیل کار گروه‌های عملیاتی در زمینه هنر و فناوری و انفورماتیک (اینترنت) به یک نتیجه برای خلق یک اثر و انتشار آن در این بستر تلاش و تولیدات مداوم داشته باشند.

تئاتر، هنر انتقال مفاهیم و اندوخته‌ها و تجربه هاست، فیلم همسنگی نیز قدرت اثرگذاری زیادی در جذب مخاطبان دارد. بنابراین دست‌اندرکاران فعال در این حوزه می‌توانند با تشکیل کار گروه‌های عملیاتی در زمینه هنر و فناوری و انفورماتیک (اینترنت) به یک نتیجه برای خلق یک اثر و انتشار آن در این بستر تلاش و تولیدات مداوم داشته باشند.

عکس نوشت

برداشت گل ترنگس از بزرگ‌ترین باغ یکپارچه گل ترنگس شمال کشور در آذرشهر از آذرماه آغاز شده و همچنان ادامه دارد. رایحه دلنواز این گل زیبا که هم‌اکنون به اوج شکوفایی رسیده، مشام هر رهگذر را بر می‌کند. «مهر» گزارشی تصویری و دیدنی از این رویداد منتشر کرده است.

نه مثل ترگر، ناگهان، رگباری نه چون باران، ریزو درشت و جاری قربان توای برفا که در خلوت شب بآن همه حرف، بی‌صدامی باری

مرتضی امیری اسفندقه

مالکیت فکری، گام اول رابطه حقوق و هنر

علم حقوق را می‌توان شاخه‌ای از علوم اجتماعی دانست آنجا که دو انسان با یکدیگر به هر شکل و محتوایی ارتباط می‌گیرند، سر و کله حقوق نیز پیدا می‌شود، به دیگر سخن هر جا که جامعه باشد حقوق هم هست. حقوق در تنظیم و تعدیل رابطه شهروند با حکومت حاکم بر جغرافیای زیستی او نیز نقش آفرینی می‌کند، اما نمی‌توان این علم را که ریشه در تاریخ انبیا، پیش‌داد محدود به تنظیم رابطه افراد با یکدیگر یا نهایتاً رابطه دولت و مردم دانست، چرا که حقوق، علم و فن تنظیم رابطه‌هاست، حتی رابطه انسان و حیوان، رابطه انسان و شیء و… با توجه به گستردگی و وسعت موضوع و هدف علم حقوق، این دانش ظرفیت مطالعه میان رشته بالایی دارد از همین روی دانش حقوق را می‌توان با عینک‌های مختلف دید و به تصویر کشید. بسیاری حقوق را دانشی جزئی، غیر قابل اعطاف، متکلف و سخت می‌پندارند، حال آنکه قصد نگارنده این ستون‌رژودن این انگاره ذهنی نابجاست. در این یادداشت قصد داریم درجه دیگر از علم حقوق را ورای اصول، مواد و تبصره‌های قانونی به روی یکدیگر بزن کنیم و در بستری میان رشته‌ای حقوق را مضاف دیگر شاخه‌ها و علوم قرار دهیم و رابطه آنها را به شکلی جذاب تصویر کنیم. در اولین یادداشت به اختصار به موضوع «حقوق هنر» می‌پردازیم حقوق هنر رابطه‌ای عمیق و دیرین با یکدیگر داشته و دارند اما برای درک این موضوع ناگزیر باید به قلمرو حقوق عمومی و بعد از آن حقوق خصوصی قدم بگذاریم. حقوق به دو شاخه اصلی حقوق خصوصی (تنظیم رابطه افراد با یکدیگر) و حقوق عمومی (تنظیم رابطه حکومت و مردم) تقسیم می‌شود.

یکی از بن‌مایه‌های اصلی مطالعاتی در حقوق عمومی، مشروعیت بخشی و حقانی‌سازی قدرت حکومت است، قدرت با تکیه بر حقوق قانونمند می‌شود و آرام آرام روند حقانی شدن و مشروعیت را طی می‌کند. حقانی شدن یک قدرت سیاسی در سرتی یک جامعه به این معنی است که اساس رژیم سیاسی سازگار با باوری باشد که اکثریت مردم به آن معتقدند. از دیرباز تاکنون ابزار هنر در ایجاد، پرورش و تزریق باورها و اندیشه‌ها مؤثر بوده‌اند، از این جهت می‌توان به ارتباط وثیق هنر و حقوق عمومی پی برد. در واقع شاید حضور پررنگ هنرمندان در عصر صفتوی یا ابزار جادوی سینما در تهییج مردم و عظمت بخشی به جنگ‌افروزی‌های دول اروپایی در جنگ جهانی دوم، همه و همه در راستای مشروعیت بخشی به قدرت و ایجاد باور مشترک گذار. از سوی دیگر بازتاب تبعات تقنینی و سیاست‌گذاری‌های جاری در آثار هنری علی‌الخصوص آثار سینمایی گاهی اوقات منجر به تغییر، اصلاح یا جرح و تعدیل سیاست‌گذاری‌های سیاست‌مدان می‌شود. در همین راستا هنر به مثابه یک قدرت جریان‌ساز و ذائقه ساز نقش ایفا می‌کند و قابلیت ایجاد تأثیرات اجتماعی و غیرمستقیم در تصمیم‌گیری سیاستمداران را داراست، در واقع قانون در یک نهاد قانون‌گذار وضع می‌شود و به میان جامعه می‌آید، اما گاه قانون‌گذار خبر از آنچه در جامعه اتفاق می‌افتد ندارد و از تأثیر اجتماعی قانون بی‌خبر است.

او اشراف ندارد که گاه همین قانون مصوب که براساس تشریفات قانون‌گذاری درستی هم وضع شده است، چگونه ایجاد شکاف اجتماعی منجر می‌شود. اینجا است که هنر با بازتاب‌اندن کنش‌های قانون، نقش بسیار پررنگی پیدا می‌کند. در عرصه حقوق خصوصی اما حقوق هنر ارتباط تنگاتنگی با مبحث مهم حقوق مالکیت فکری دارد. حقوق مالکیت فکری، مفهوم حقوقی نوینی است که از فعالیت‌ها و محصولات فکری در زمینه‌های تجاری، علمی، ادبی و هنری حمایت می‌کند و شامل دوبخش مالکیت صنعتی و مالکیت ادبی و هنری است. در بخش مالکیت صنعتی عمدتاً حق اختراع، علائم صنعتی و تجاری، طرح‌های صنعتی و نشانه‌های جغرافیایی مطرح می‌شود و در بخش مالکیت ادبی و هنری، حقوق مؤلفان، هنرمندان و پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای و حقوق جانبی مربوط به حق نشر(کپی رایت) که شامل آثار دیداری و شنیداری است، مورد بررسی قرار می‌گیرد. در اعلامیه جهانی حقوق بشر و میثاق بین‌المللی حقوق اقتصادی اجتماعی و فرهنگی و مدنی و سیاسی بهره‌مندی از منافع مادی و معنوی و لزوم اتخاذ تدابیر مناسب توسط دولت‌ها جهت تأمین، حفظ، توسعه و ترویج آثار ادبی و هنری مورد تأکید کار گرفته است و برگراری چندین کنوانسیون جهانی و منطقه‌ای در این رابطه، گویای توجه جهانی نسبت به این مسأله است. تعریفی که سازمان جهانی مالکیت فکری WIPO از مالکیت فکری نموده عبارت است از: حقوق قانونی است که افراد به‌واسطه فعالیت‌هایی که در زمینه‌هایی از قبیل صنعتی، علمی، ادبی، هنری و غیره به‌دست می‌آورند گویند. در کشور ما نیز قوانین و آیین‌نامه‌های متعددی به این حوزه اختصاص یافته است از جمله: قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان، قانون حمایت از حقوق پدیدآورندگان نرم‌افزارهای رایانه‌ای، قانون تجارت الکترونیکی در مجموعه قوانین مالکیت فکری و… در پایان می‌توان گفت هنر و حقوق به عنوان دویاریگر بی‌روز و ظهور یافته‌اند، گاه هنر به یاری حقوق می‌رود و گاه حقوق چتر حمایت خود را بر سر هنر و هنرمند بهن می‌کند.